

השנה, יותר מאי-פעם, יש משמעות נוקבת לשאלת "מה נשתנה"? השנה זו הייתה שנת-קטביס בחברה הישראלית, בפוליטיקה הישראלית ובביטויי האלימות שהתגלו בה. האם תפישת הישראלי את עצמו השתנתה? האם עושה הישראלי פסק-זמן כדי לבדוק, לנסתות לעצור את כדור-השלג? האם מושגי החרות, העבודת והחופש הם עדין בשורשינו?

בתוכנו לארם באשר הוא, בן נח כיהודי, אותה רגשות שבאה לביטוי נפלא, אפילו כאשר ההכרה של מלומד לא יגונה "ואם מובה אבני תעשה לי לא תבנה אתנן גזית כי חרבן הנפת עליה ותחללה" (שמות 22,20).

הרמן אשר נורק בירושלים הומליך, כי קו ישר נחתה בין הקלות של לחיצה בעיר יהודה וושומרון לבני מלחמת של היי יהודי בירושלים.

ובתווך, מלחמת לבנון, שהיא בעיני דבטים וטוביים מלחמת "יש ביריה"; מלחמה שתחילה באתיות עיני העם וסופה "עו"ש" השמור לבעליו לרעתו, הן מבחינה מדינית, והן מבחינה חברתית. קהות החושים באהה כאן לירדי ביטויי אפיילו בשימוש העיני בשפה הרטר של "מלחמות מגן" שוברו כבר איןנו בצדיה; ואוטו הכרה קיומי כל יגונה, שבטעמו הוצאה תמיד הרבה טלאן צה"ל מנagna, כבר איןנו אותו הכרה עליו קיימת הסכמה לאומות רחבה.

ונתוכנו, יותר ויותר קולות של שנדר לנכברים. יותר ויותר לנטימציה של תתי-זרמות מוסרויות. מה שעשו דעתות של צולמים חבריים, בקנות התפישה וביחס אל הגור האך בתוכנו, חולבות וכובישות מקום במרכו חטפה האפרתית ודפליטית.

ועל כל אלה מבקשים לבקש כביכול באחת ארץ יסודאל. אך דמניג שחולך ונחשך יותר ויותר, כי אצל הלק צאייתנו זו אדבה התלויה בדבר — בפולהון של כוח ואדמות — המקלה לה אָל הטעורה, את שורת הביסטר הפנימי. את התקון מדוכדי ברכמה העדרינה של החברה הישראלית ואת שירת אהדות הצע ושבועה שנשכחה פארטנו דנובחות הדורות המתמיד. על יסודות העבריות שבתוך החיזות. העשים לנו עבדים שאל-חיות טילולית המוליכה לאלימות נזננותנו לנו בקשרינו של חבראות, של ביבוש ושל טריוטירות. שנענבלת מזען זען על כבורי ריגבורות, חשופים אנו לאיתן רעות מוסדרות יונברגו לא עוד עביזו של הקב"ה שציווה עליינו לבל נשתאות לאל זה ואבל סואג ואבל מין), כי אם עבדים לעצמנו.

אני דושש כי השנה, יותר מתמורה, פנה חוכמוו יגנץ אל עבדים והואנו את יקומו לעזוזות של מאנט.

ד"ר אריאל רוזן-צבי, מרצה בפקולטה למשפטים באוניברסיטת ת"א.

הרגישות הישראלית אבדה

בשנה שעברה לשולחן הסדר בבני-חורך והטאלה הטקסית, "מה נשתנה" תרחקה בחל הדר חושני, כי עלולים אנו להשיבו, שהשינוי שנהנו ו מביאת עמהו, יותר מتمיד. היא שהולכים אנו ושובחתם, כי "עבדים היינו". מרדוקם הוסטורי הוא, כי דוקא בשיא הצלותיות של וברון לאומיות של העם, שהוא גם וברון של כל יהוד וחלק מעולם הערכיהם שלו, ספק אם עמדים אלו במחן. היוגה של העם אינה שלמה ואינה מוכחתה בלי חותם דצמודה אליה תדריך, כי "עבדים היינו" וכי "עבדים המתחולל בחברה הישראלית". שמאנו השנה למגדדים חדשים.

בחג הפסח,עהו חג האתיקה של הדטورية הלאומית, או אפשר להתעלט מתולדותינו של עם ישראל. המשפחות באהלוקות פנימיות עמוקות (להלן עקבות מדם), כמו זו שבין ישראל ליהודים בתקופת המלכות ובין ביתות קנאים למתונות בסוף ימי בית שני, הכנעתו של יציר התנאנחות זה. בזרק של נזוץ גלויות איחוד העם, הוא בעני מפרטיה הפנימיות היהודיות של הציווות. אך התהיליך האטי וההרגטי של איהוי השבר, של תיקון והשלמה, שקיבל תנופה עם קום המדינה, נסוג בשנה לאחרונה אחר. הרמן שנורק ורצח את אמיל טריגנוצווייל, חטפו שנים וקליפטו דברי הכתה שלחו רסן של איש באחיו.

הפייצן שגרם הרמן החף את התהילך של שניוי ערכיהם המתחולל בחברה הישראלית ומאתביזן על ידי קהות הוושם;

אותו מונח שלא בכדי חור ונשנה בדר' ועדת החקירה לחקרת

הARIOוטים במחנות הפליטים בכירות

חושני כי חולבים אנו ומארבים חלק מן הרגישות

ראיון בעיתון על המשמר – 3/1983 – עיתון ערב פסח . מאת חנה קים

ד"ר אריאל רוזן-צבי , מרצה בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב

הקדמה: השנה , יותר Mai-Pum , יש משמעות נוקבת לשאלת " מה נשתנה ?" השנה הזו הייתה שנת כתבים בחברה הישראלית , בפוליטיקה הישראלית ובביטוי האלים שהתגלו בה . האם תפישת הישראלי את עצמו השנתנה ? האם עשה הישראלי פסק זמן כדי לבדוק , לנסתן לעצור את כדור השלג ? האם מושג החירות , העבדות והחופש הם עדין בשורשינו ? (חנה קים)
[אלו השאלות שהזגו]

הרגשות הישראלית אבדה

כשנובב השנה לשולחן הסדר כבני-חוירין והשאלה הטקסטית " מה נשתנה " תרכוף בחלל החדר –
חוושני , כי עלולים אנו להסביר שהשינוי שנה זו מביאה עמה , יותר מתמיד היא שהולכים אנו
ושוכחים כי "עבדים היינו " . פרדוקס ההיסטורי הוא , כי דווקא בשיא הרלוונטיות של זיכרון לאומי
זה של העם , שהוא גם זכרונו של כל יחיד היהודי וחילק מעולם הערכיהם שלו – ספק אם עמדים
אנחנו ב מבחן . חייבותו של העם אינה שלימה ואינה מובטחת בלי חובת הזיכירה הצמודה אליה
תDIR , כי "גרים היינו " וכי "עבדים היינו ". בעיטה של שכחה זו חיים אני בצלו של שינוי ערכים
המתחולל בחברה הישראלית . שהגיעה השעה לממדים חדשים

בחג הפסח , שהוא חג ראשיתו של ההיסטוריה הלאומית , אי-אפשר להתעלם מתולדותינו של
עם ישראל , המשפעות במחולקות פנימיות עמוקות (חלקן עקבות מדם) , כמו זו שבין ישראל
ליודה בתקופת המלכות ובין כתות קנאים למתחנים בסוף ימי בית שני . הכנעתו של יוצר
התנוגחות זה , בדרך של מיזוג גליות ואחדות העם , הוא בעני מטרותיה הפנימיות היהודיות
של הציונות . אף התהליך האיטי וההדרוגתי של איחוי השבר , של תיקון והשלמה , שקיבל תנופה
עם קום המדינה – נסוג בשנה האחורה אחר . הרימון שנדרך ורצח אAMIL גריינציג ז"ל , תוכו
רצוף שנאה וקליפתו דברי הסתמה שלוחי-רטן איש באחיו .
הפיוץ שגרם הרימון חשף את התהליך של שינוי ערכים המתחולל בחברה הישראלית ומتابFIN
על-ידי קהנות חשובים ~ אותו מונח שלא בצדץ חזר ונשנה בדו"ח ועדת החקירה לחקרת האירועים
המחננות הפליטים בביירות .

חוושנו כי הולכים אנו ומאבדים חלק מן הרגשות בתוכנו לאדם באשר הוא. בן נוח כיהודי ~ אוטה רגשות שבאה לביטוי נפלא , אפילו כאשר ההכרח של מלחמה לא יגונה " ואם מזבח אבנים מעשה לי לא תבנה אתה גזית כי חרבך הנפת עליה ותחללה (שמות כ, כ"ב) הרימון אשר נזרק בירושלים הוכיח , כי קו ישר נמתה בין הקלות של לחיצה על הדק בערי יהודה ושומרון לבין מחרם של חי' היהודי בירושלים . ובתווך , מלחמת לבנון , שהיא ענייני רבים וטוביים מלחמת " יש ביריה" ~ מלחמה שתחילתה באחיזת עני העם וסופה 'עשור' השמור לבعلיו לרעתו , הן מבחינה מדינית והן מבחינה חברתית

קהות החושים באה לידי ביטוי אפילו בשימוש הציני בשפה . השטר של "מלחמת מגן" שוברו כבר איינו בצדיו ~ ואוטו הכרח קיומי בלבד יגונה , שבשמו הוצאה תמיד חרבו של צה"ל מנדנה , כבר איינו הכרח עליו קיימת הסכמה לאומית רחבה ובתוכנו . יותר ויותר קולות של שנאה לנכברים , יותר ויותר לגיטימציה של תת נורמות מוסריות מה שהיו דעתם של שלויים חברותיים , בקנאות התפישה וביחס של 'הגר הגר בתוכנו' – הולכות וכובשות מקום במרכז המפה החברתית והפוליטית . ועל כל אלה מבקשים לכוסות כביכול באהבת ארץ ישראל . אך דומני שהולך ונחשף יותר ויותר כי אצל חלק מאיתנו זו אהבה התלויה בדבר – כפולחן של כוח ואדנות - המקלקלת את השורה , את שורת המוסר הפנימי , את החוסן הדמוקרטי ברקמה העדינה של החברה הישראלית ואת שורת אחדות העם .

ובשעה שנשכחת מאייתנו הנוכחות החי , המתמדת של זיכרון העבדות שבתווך החירות – נעשים אנו עבדים של אלימות מילולית המוליכה לאלימות גופנית ~ נשבים אנו בקסמו של הכוח , של כיבוש ושל .. משנופלת חומת המגן של זיכרון העבדות , חשופים אנו לאותן רעות מוסריות וחברתיות . לא עוד עבדיו של הקב"ה שציווה עליהם לבל נשתחוו לאיל זר מכל סוג (ומכל מין) , כי אם עבדים לעצמנו .

אני חושש כי השנה , יותר מתמיד , הזיכרון המטהר של 'עבדים היינו' פינה את מקומו לעבדות של ממש .